

KORXONANING RAQOBATBARDOSHLIGI TAHLILI VA UNI RIVOJLANTIRISH

Ilmiy rahbar:dots

Innovatsion menejment” kafedrası PhD

*dotsenti **Ibragimov G’anijon***

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Menejment fakulteti

MNP-61 3-kurs talabasi

Boltayev Og’abek Shuhrat o’g’li

Annotatsiya: *Mazkur tezisdá korxonaning raqobatbardoshligini tahlil qilish va uning rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish masalalari ko‘rib chiqiladi. Raqobatbardoshlik – korxonaning bozor sharoitida boshqa raqobatchilariga nisbatan ustunlikka erishish qobiliyati sifatida ta’riflanadi. Tezisdá raqobatbardoshlikni aniqlash, uning asosiy omillarini belgilash, tahlil qilish usullari va samarali rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishning muhim jihatlari o‘rganiladi. Shuningdek, raqobatbardoshlikni oshirish uchun korxoná menejmentining strategik qarorlari va innovatsion yondashuvlari muhokama qilinadi. Tahlil davomida bozorni o‘rganish, mijozlar ehtiyojlarini anglash, resurslarni optimal taqsimlash kabi elementlarning roli alohida ta’kidlanadi. Ushbu tezisni yozishda zamonaviy ilmiy ishlanmalar, amaliyotda qo‘llaniladigan metodologiyalar va muvaffaqiyatli korxoná misollaridan foydalanilgan.*

Kalit so‘zlar: *Raqobatbardoshlik, Korxoná rivoji, Tahlil usullari, Strategik boshqaruv, Innovatsiyalar, Bozorni o‘rganish, Menejment qarorlari. Resurslarni optimallashtirish*

Kirish: *Bugungi jadal rivojlanayotgan dunyoda har sohada raqobat kuzatilmoqda. Aynan shunday muhitda korxonalarning bozorlarda o‘z faoliyatini davom ettirishlari uchun ularning turli iqtisodiy o‘zgarishlarga “chidamli” bo‘lishi,*

yana ham sodda qilib aytsak, yuqori raqobatbardoshlik darajasiga ega bo'lishi zarur. Ushbu maqolada korxonalar raqobatbardoshligiga ta'sir etuvchi omillar atroflicha o'rganilgan. Bu bo'limda korxonalar raqobatbardoshligini aniqlashning ahamiyati va bugungi global bozor sharoitidagi uning o'rni ko'rib chiqiladi. Raqobatbardoshlikni oshirish orqali korxonalar bozorning o'zgaruvchan sharoitlariga moslashishi va uzoq muddatli muvaffaqiyatga erishishi mumkin. Raqobatbardoshlik tahlili orqali korxonalar kuchli va zaif tomonlari aniqlanadi, bu esa menejmentga o'z faoliyatini optimallashtirish imkoniyatini yaratadi.

Asosiy qism: Raqobatbardoshlikni tahlil qilish metodologiyasi.

Bu bo'limda raqobatbardoshlikni tahlil qilish uchun qo'llaniladigan asosiy metodlar ko'rib chiqiladi. Bunga SWOT tahlili, PEST tahlili, Portyerning beshta kuchi modelidan foydalanish, raqobatbardoshlik indeksini o'lchash kabi usullar kiradi. Har bir metodning o'ziga xos afzalliklari va kamchiliklari muhokama qilinadi¹. Tahlil jarayonida bozor segmentlari, raqobatchilar va mijozlar xulq-atvori o'rganiladi.

Korxonalar raqobatbardoshlik omillari

Raqobatbardoshlikni belgilovchi asosiy omillarni aniqlash bu bo'limning asosiy mavzusi bo'ladi. Ushbu omillar ichida quyidagilar muhim ahamiyatga ega:

Mahsulot yoki xizmatning sifati va innovatsionligi: Raqobatbardosh mahsulot yoki xizmat ishlab chiqarish.

Narx siyosati: Mahsulot yoki xizmat narxining raqobatchilar bilan taqqoslanganda optimalligi.

Marketing strategiyalari: Bozorni zabt etishda raqamli marketing, reklama va brendni rivojlantirishning roli.

Korxonalar ichidagi menejment va tashkilot tuzilmasi: Raqobatbardoshlikni oshirish uchun samarali menejment tizimi va resurslarni to'g'ri taqsimlash.²

¹ <https://journals.uz/wp-content/uploads/2019/07/iqtisod-2019-03/45-53.pdf>

² <https://e-itt.uz/index.php/aapt/article/view/1787>

Ijtimoiy mas'uliyat va ekologik jihatlar: Korxonaning ijtimoiy va ekologik mas'uliyatlari, bu uning bozorga ta'siri va imidjini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Korxonaning raqobatbardoshlik strategiyalari. Bu bo'limda raqobatbardoshlikni oshirish uchun korxonalar tomonidan qo'llaniladigan strategiyalar o'rganiladi. Ularga quyidagilar kiradi:

Innovatsiyalarni joriy etish: Yangi texnologiyalar va mahsulotlar yaratish orqali bozorga yangi yechimlar taqdim etish.

Resurslarni optimallashtirish: Korxonada ichidagi resurslardan samarali foydalanish, ishlab chiqarishni optimallashtirish.

Bozorni diversifikatsiya qilish: Yangi bozorlarni zabt etish, yangi mahsulotlarni ishlab chiqarish va xizmatlar ko'lamini kengaytirish.

Kadrlar siyosati: Kadrlarni tayyorlash, motivatsiya qilish va malaka oshirish orqali korxonaning ichki raqobatbardoshligini oshirish.³

Korxonaning raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar

Bu bo'limda, yuqoridagi tahlil va strategiyalar asosida korxonalar uchun amaliy tavsiyalar beriladi.⁴ Ularning ichida bozor o'zgarishlariga tez moslashish, raqamli transformatsiya va innovatsion yondashuvlardan foydalanish, mijozlar ehtiyojlariga muvofiq mahsulotlar ishlab chiqarish kabi masalalar mavjud.⁵

Xulosa.

Tezisning yakuniy qismida korxonaning raqobatbardoshlik tahlilini o'tkazishning ahamiyati va rivojlanish strategiyalarining muvaffaqiyatli amalga oshirilishi bo'yicha umumiy xulosa chiqariladi. Shuningdek, raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha kelajakda amalga oshirilishi mumkin bo'lgan tadbirlar va yo'nalishlar belgilab qo'yiladi. Ushbu tezisni yozish jarayonida zamonaviy ilmiy tadqiqotlar, amaliyotda qo'llaniladigan metodologiyalar va muvaffaqiyatli korxonalar

³https://www.researchgate.net/publication/386164181_KORXONALARNING_RAQOBATBARDOSHLIGI_V_A_IQTISODIY_XAVFSIZLIGINI_BOZOR_SHAROITIDA_TA'MINLASH_YO'LLARI

⁴ https://www.ares.uz/storage/app/media/2021/Vol_2_No_11/98-103.pdf

⁵ <https://cyberleninka.ru/article/n/xizmat-ko-rsatis-sohasida-kichik-korxonalar-raqobatbardoshligi-va-unga-ta-sir-etuvchi-omillar-tahlili>

misollaridan foydalanilgan. Korxonaning raqobatbardoshlik tahlili uning bozor o‘rni va uzoq muddatli muvaffaqiyatini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YHATI:

1. <https://journals.uz/wp-content/uploads/2019/07/iqtisod-2019-03/45-53.pdf>
2. <https://e-itt.uz/index.php/aept/article/view/1787>
3. https://www.researchgate.net/publication/386164181_KORXONALARNING_RAQOBATBARDOSHLIGI_VA_IQTISODIY_XAVFSIZLIGINI_BOZOR_S HAROITIDA_TA'MINLASH_YO'LLARI
4. https://www.ares.uz/storage/app/media/2021/Vol_2_No_11/98-103.pdf
5. <https://cyberleninka.ru/article/n/xizmat-ko-rsatish-sohasida-kichik-korxonalar-raqobatbardoshligi-va-unga-ta-sir-etuvchi-omillar-tahlili>